

Tarkastuslautakunta	§ 19	16.04.2021
Tarkastuslautakunta	§ 24	21.05.2021
Kunnanvaltuusto	§ 60	31.05.2021
Kunnanhallitus	§ 446	12.10.2021

Vuoden 2020 arviointikertomus

226/02.06.01/2020

Tarklk 16.04.2021 § 19

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Esityslistan oheismateriaalina on alustava arviointikertomusluonnos, joka toimitetaan lautakunnanjäsenille ennen kokousta. Tarkoituksena on, että lautakunta ko. materiaalin, tilinpäätöksen ja muun saamansa materiaalin perusteella evästää arviointikertomuksen valmistelussa.

Ehdotus:

Lautakunta käydyn keskustelun jälkeen antaa ohjeita arviointikertomuksen laatimiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Tarklk 21.05.2021 § 24

Lautakunnan ohjeistuksen pohjalta on valmistettu ehdotus arviointikertomukseksi. Ehdotus on esityslistan liitteenä

Puheenjohtajan ehdotus:

Tarkastuslautakunta päättää esittää kunnanvaltuustolle, että

- valtuusto merkitsee arviointikertomuksen tiedoksi,
- valtuusto saattaa arviointikertomuksen kunnanhallituksen tiedoksi toimenpiteitä varten,
- valtuusto velvoittaa kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden lokakuun loppuun mennessä havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Päätös:
Hyväksyttiin.

Kvalt 31.05.2021 § 60

Päätös:
Esitys hyväksyttiin.

Tauko pidettiin tämän asian käsittelyn jälkeen klo 17.16 - 17.29.

Khall 12.10.2021 § 446

Kunnanjohtaja:
Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle vuoden 2020 arviointikertomuksen osalta seuraavaa:

Sosiaali- ja terveyslautakunta on kokouksessaan 28.9.2021 (§ 34) lausunut seuraavaa:

Sosiaalipalveluiden osalta kustannusten kasvua on ollut lastensuojelupalveluiden ostopalveluissa sekä erityisryhmien ostopalveluina toteutetuissa asumispalveluissa. Ostopalveluiden käytön periaatteita ja hinnoitteluperusteet on tarkistettu. Lastensuojelun osalta on omaa toimintaa vahvistettu yhdellä lisäresurssilla vuoden 2021 aikana, jolla on vaikutusta ostopalvelutarpeeseen. Erityisryhmien asuminen järjestetään pääsääntöisesti omaan kotikuntaan tuen ja palveluiden turvin tarvittaessa välivuokrausta käyttäen.

Erikoissairaanhoidon menokehitystä on avattu ja tarkasteltu yhdessä Lapin Sairaanhoidopiirin johdon kanssa. Kittilän kunnan omissa käytännöissä ei ole havaittu sellaisia tekijöitä, jolla olisi kasvuun yhteys. Lähetekäytännöt on tarkistettu ja sairaalakotiutuksissa ei ole ollut viiveitä. Erikoissairaanhoidon kasvu alkoi syksyllä 2020 ja on ollut edelleen voimakasta. Koronan aiheuttamia lisäkustannuksia ei ole huo-

mioitu talousarvioon 2020.

Koululautakunta on kokouksessaan 9.9.2021 (§ 67) lausunut seuraavaa:

Koululautakunnan osalta arviointikertomuksessa todetaan, että talousarvioon varatut määrärahat alittuivat kahdeksalla (8) prosentilla ja että suurin alitus oli palvelujen ostoissa.

Vuonna 2020 koululautakunnan toimintakate oli 14.424.909 euroa. Lautakunnan toimintakulut olivat 15.172.651 euroa. Toimintatuottoja kertyi yhteensä 747.742 euroa.

Koronaepidemian hallintaan liittyvät toimenpiteet vaikuttivat monin tavoin vuoden 2020 toimintakatteeseen sekä vuoden aikana kertyneisiin kustannussäästöihin. Perusopetuksessa säästöjä saavutettiin mm. koulukuljetusten osalta, sillä koulukuljetukset keskeytettiin liikennöitsijöiden kanssa solmittujen sopimusten mukaisesti heti oppilaiden siirryttyä etäopetukseen maaliskuussa 2020. Talousarvio alitettiin selvästi myös koulutus- ja kulttuuripalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluissa. Lisäksi kustannussäästöjä kertyi henkilökunnan terveydenhoitopalveluissa sekä muiden palveluiden ostoissa. Toisaalta talousarvio ylittyi eläkemaksujen sekä asiakaspalveluostojen osalta.

Etäopetusjakso ja koronarajoitukset säästivät henkilöstö- ja kuljetuskustannuksia myös lukio-opetuksessa. Varhaiskasvatuksessa koronan vuoksi asiakasmaksutulot jäivät tavoitteestaan 38 % (n. 176 000 euroa), sillä huoltajilta perittiin maaliskuu-kesäkuun ajalta vain toteutuneen hoidon mukainen maksu. Keväällä 2021 osa huoltajista oli edelleen työttöminä. Tällä on vaikutusta asiakasmaksukertymään, koska maksu määräytyy perheen tulojen mukaan.

Koronaepidemiaan liittyen Kittilän kunta haki valtion erityisavustusta perusopetukseen, lukio-opetukseen sekä varhaiskasvatukseen. Avustusta myönnettiin seuraavasti: perusopetus 73.200 euroa, lukio-opetus 41.800 euroa, varhaiskasvatus 21.900 euroa. Avustus oli pääosin tarkoitettu henkilöstön palkkaukseen. Osa avustuksesta käytetään vuoden 2021 aikana valtionosuuspäätöksen mukaisesti.

Vapaan sivistyslautakunta on kokouksessaan 23.9.2021 (§ 40) lausunut seuraavaa:

Kirjastotoimi

Kirjastotoimen osalta tarkastuslautakunta toteaa, että kirjasto on kyennyt tuottamaan hyvät palvelut suhteellisen vähäisillä resursseilla. Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että kirjastokäytien määrää on mahdollista lisätä omatoimikirjaston käyttöönoton myötä. Toisaal-

ta tarkastuslautakunta huomauttaa, että kirjaston investointi ei ole edennyt valtuuston tahdon mukaisesti.

Kirjastopalveluiden saavutettavuutta ja joustavuutta on tarkoitus kehittää omatoimikirjaston avulla. Kittilän kunnalle on myönnetty 12 000 euron suuruinen valtionavustus omatoimikirjaston toteuttamista varten. Omatoimitekniikan avulla asiakkaat voivat käyttää kirjastoa varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Omatoimiaikana kirjastoon pääsee asioimaan itsenäisesti ja tiloja valvotaan kameroiden avulla. Kirjaston kokoelmat ja ainakin osa kirjaston tiloista olisivat asiakkaiden käytettävissä silloinkin, kun henkilökunta ei ole paikalla.

Kirjastorakennukseen kohdistuu huomattavia peruskorjaustarpeita. Vapaan sivistystyön lautakunnan asettama (15.03.2021 § 16) tarveselvitystyöryhmä esittääkin, että Kittilän kirkonkylälle toteutettaisiin nykyaikainen ja monipuolinen kirjasto- ja kulttuuritalo. Tällainen ratkaisu olisi linjassa myös uudistuneen kirjastolain asettamien velvoitteiden kanssa, joihin tarkastuslautakuntakin arviointikertomuksensa viittaa. Kirjaston peruskorjaamis- ja uudistamistarpeita koskeva keskustelu tulee varmasti jatkumaan vilkkaana.

Kuten tarkastuslautakunta arviointikertomuksessaan toteaa, laadukas henkilökohtainen asiakaspalvelu kuuluu Kittilän kirjaston ehdotomiin vahvuuksiin. Kirjastotoimi on onnistunut rekrytoinneissaan hyvin. Kirjaston työntekijät ovat ammattitaitoisia, sitoutuneita ja asiakaspalveluhenkisiä.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimen osalta tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntatoimeen on panostettu selvästi keskimääräistä enemmän varsinkin vuodesta 2015 lähtien. Lisäksi tarkastuslautakunta katsoo, että liikuntatoimessa olisi aiheellista kiinnittää huomiota valmennukseen.

Liikuntatoimen nettokustannukset nousivat uudelle tasolle 2010-luvun puolivälissä. Tuolloin valmistui uusi urheiluhalli, jonka sisäinen vuokra (noin 300 000 euroa vuodessa) on sisällytetty liikuntatoimen talousarvioon. Samoihin aikoihin liikuntatoimeen perustettiin myös erityisliikunnanohjaajan/urheiluhallivastaavan toimi. Lisäksi liikuntatoimen avustusmäärärahoja nostettiin. Työehtosopimusten mukaisia palkankorotuksia ja liikuntalaitosten sisäisiä vuokria lukuun ottamatta liikuntatoimen budjetoituja toimintakuluja ei ole kasvatettu neljään vuoteen.

Kilpaurheilulliseen menestykseen tähtäävän valmennuksen ei tyypillisesti ole katsottu kuuluvan kunnallisen liikuntatoimen ydintehtäviin. Kunnallisen liikuntatoimen fokus on pikemminkin laajojen väestöryhmien liikunnallisissa tarpeissa. Sen sijaan urheiluseurat ovat perinteisesti kantaneet päävastuun valmennuskulttuurin kehittämisestä. Kit-

tilän liikuntatoimi ja paikalliset urheilu- ja liikuntaseurat tekevät tiivistä yhteistyötä. Kittilän kunta tarjoaa liikuntapaikkoja maksutta paikallisten yhdistysten käyttöön. Myös liikuntatoimen avustusmäärärahat ovat vähintäänkin kohtuullisella tasolla. Yleisesti ottaen urheilu- ja liikuntaseuroilla on Kittilässä hyvät toimintaedellytykset. Valmennuksesta voidaan kuitenkin keskustella seuraavassa urheilu- ja liikuntaseurafoorumissa, joka järjestetään näillä näkymin 24.9.2021. Liikuntatoimi ja urheiluseurat voivat yhdessä pohtia paikalliseen valmennustoimintaan liittyviä näkökohtia.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen osalta tarkastuslautakunta nostaa esiin nuorisotilatoiminnan sekä etsivän nuorisotyön esimerkkeinä hyvin järjestetyistä paikallisista nuorisopalveluista. Haasteita asettavat mm. työntekijäkohtainen asiakaspaljous sekä työturvallisuus.

Kirkonkylän nuorisotilatoiminnan kannalta lähitulevaisuuden keskeiset kysymykset liittyvät koulukeskuksen tilaratkaisuihin. Nuorisotila Käki puretaan ja toiminta siirtyy lukiorakennukseen. Tähän muutokseen sopeutuminen edellyttää nuorisotoimelta huolellista suunnittelutyötä.

Kittilän etsivä nuorisotyö on resursoitu hyvin. Laadukkaalle etsivälle nuorisotyölle on tarvetta myös jatkossa, sillä paikallisen nuorison keskuudessa esiintyy sosiaalisia lieveilmiöitä ja tuen tarvetta esiintyy paljon.

Työntekijäkohtaisen asiakaspaljouden sekä työturvallisuuden asettamiin haasteisiin pyritään vastaamaan mm. erilaisia käytettävissä olevia henkilöstöresursseja joustavasti hyödyntäen. Esimerkiksi tänä syksynä ajoittaista työntekijäpulaa on kyetty paikkaamaan oppisopimuskoulutettavan henkilön avulla.

Nuorisotoimessa kunnan myöntämät avustukset kohdentuvat paikallisille nuorisojärjestöille ja nuorten vapaille toimintaryhmille. Järjestöissä tehtävä nuorisotyö lisää lapsille ja nuorille tarjottavaa harrastustoimintaa kunnan alueella. Järjestöjen ohjaustoiminta lisää nuorten kohtaamisia. Tämä toimii merkittävänä tukena kunnalliselle nuorisotyölle. Esimerkiksi VPK:n nuoriso-osaston kerhotoiminnan kautta kasvaa osaavia vapaapalokuntalaisia.

Muut AVI:lta tulleet avustukset lisäävät ja monipuolistavat nuorisopalveluiden toimintaa sekä niiden saavutettavuutta. Nuorisotoimen avustusten kattavuus vuonna 2020 oli 50-90 % hankkeiden kustannuksista.

Kulttuuritoimi

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessa, että kulttuuritoi-

men kävijämäärät vähentyivät ja alittivat talousarvioon arvioidut luvut, myös määrärahat alittivat talousarvion ja menot vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuosi 2020 oli toiminnallisesti hyvin poikkeuksellinen myös kulttuuri-toimessa koronapandemian vuoksi.

Kittilän kulttuuripalveluille kehitettiin luovasti uusia toimintatapoja ja toimittiin valtakunnallisten rajoitusten ja ohjeistusten mukaisesti tilaisuuksien järjestämisissä. Lisäksi luotiin, kehitettiin ja järjestettiin verkkotapahtumia ja konserttikiertueita varhaiskasvatukselle ja koululle. Kulttuuritoimi onnistui olemaan valtakunnallisestikin etujoukossa verkkotapahtumien järjestämisessä, ja mm. Kittilän kulttuuriviikko verkossa saavutti laajasti kiinnostusta.

Revontuli-Opisto

Tarkastuslautakunta toteaa raportissaan opiston opetustuntien ja opiskelijamäärän vähenemisestä vuodesta 2019 vuoteen 2020.

Tarkastuslautakunta tekee raportissaan myös oikean johtopäätöksen, että tämä volyymin väheneminen johtuu covid-19-epidemiasta.

Keväällä 2020 Lapin AVI määräsi kansalaisopistojen tilat suljettaviksi ja lähiopetusta ei saanut järjestää. Ainoastaan etäopetus oli sallittu ja siihen eivät läheskään kaikki opiston kurssit nopealla aikataululla voineet siirtyä. Tämän lisäksi kaikkia aineita ei voi siirtää verkko-opetuksen piiriin, esimerkiksi opetusvälineiden (esim. teknisen työn koneet) tai tilavaatimusten vuoksi. Syksyllä 2020 opiston Sodankylän osastolla oli vielä oma tautiryvä, joka sulki toiminnan Sodankylässä vielä uudelleen lokakuussa kolmeksi viikoksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että opiston alennuskäytäntöjä tulisi tarkastaa, koska opiston opiskelijoista suuri osa on ikäihmisiä. Revontuli-Opiston jaosto on reagoinut tähän ja ikäihmisten (seniorit, eläkeläiset ja työttömät) alennus nostettiin vuodelle 2021 kymmenestä (10) eurosta kahteenkymmeneen (20) euroon.

Lautakunnan kokonaisuus

Yleisellä tasolla tarkastuslautakunta toteaa, että vapaan sivistystyön lautakunnan tavoiteasetteluun on aiheellista kiinnittää huomiota. Tavoitteista merkittävä osa kohdistuu avustuksiin ja niiden myöntämiseen, vaikka avustukset sisältyvät jo määrärahoihin ja niiden toteutuminen on nähtävissä määrärahojen käytöstä.

Vapaan sivistystyön lautakunnan taloudellisia ja toiminnallisia mittareita on vuosien varrella tarkasteltu ja muokattu. Tällaiselle tarkastelulle on epäilemättä edelleen tarvetta. Asia voidaan nostaa lautakunnassa esiin kuluvan syksyn talousarvioprosessin yhteydessä. Va-

paan sivistystyön esimiehiä kannustetaan arvioimaan ja kehittämään omien vastuualueidensa mittauskäytäntöjä, sekä tutustumaan monipuolisesti muiden paikkakuntien vastaaviin käytänteisiin.

Tekninen lautakunta on kokouksessaan 30.9.2021 (§ 116) lausunut seuraavaa:

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa on todettu mm., että maanhankintaa koskevat tavoitteet eivät toteutuneet, mutta tonttivaranto vaikuttaa riittävältä. Kiinteistötoimen rakennushankkeiden toteuttamisesta oli (liian) yksityiskohtainen selvitys. Toiminnan nettotulot ylittävät talousarvion 52 prosentilla.

Lisäksi tarkastuslautakunta totesi, että tekninen toimi vastaa pääosin investointien toteutumisesta. Merkittävä osa investointeihin osoitetuista määrärahoista jää vuosittain käyttämättä, esim. kirjaston suunnittelumääräraha on siirtynyt useana vuotena.

Maanhankintaan oli varattuja määrärahoja investointipuolelle 100.000 €, kunnalle ei tarjottu määrärahojen puitteissa sopivia raakamaa-alueita ostettavaksi. Tornator Oy oli tarjonnut kunnalle ostettavaksi 1070 ha maa-aluetta syksyllä 2019. Kunnanhallitus päätti 19.10.2019, ettei maa-aluetta osteta. Maa-alueen hankinta käsiteltiin valtuustossa 2.3.2020, jolloin valtuusto päätti, että Tornator Oy:n maa-aluetta ei osteta.

Teknisen toimen toimintakate (toimintatuotot - toimintakulut) on budjetoitu 461.810 € ja toteutuma 701.211 €, näin ollen toimintakate on 52% budjetoitua suurempi.

Suurimpien toteutumattomien investointien osalta voidaan todeta seuraavaa:

- Rakkavaarantien perusparantaminen siirrettiin koska hankkeesta saatu ainoa tarjous oli hinnaltaan selkeästi yli talousarviossa varatun 350.000 euron. Kirkonkylällä olevaa Rantatietä ei päästy rakentamaan katusuunnitelmiin kohdistuvan valituksen johdosta kuin pieneltä osin, tiealueelle kohdentuu lisäksi vesiosuuskunnan töitä.

- Kokkohallin kylmävaraston, terveyskeskuksen jätevaraston, kerho huoneen terassi/ulkovaraston ja koirapuiston aidan tarjouspyynnöt eivät tuottaneet hyväksyttävää tarjousta, joten näiden kohteiden toteuttaminen siirtyi seuraavaan vuoteen. Lisäksi korona vaikutti palvelutaloissa tehtäviin korjauksiin siten, että vain välttämätön työ tehtiin.

- Ala-asteen ja pajarakennuksen suunnitteluun ja purkuun varattuja määrärahoja jäi käyttämättä 570.543 euroa, koska tarveselvityksen ja hankesuunnittelun vaatima aika siirsi varsinaisen suunnittelun al-

kamisen seuraavalle vuodelle.

- ICT-ohjelmisto ja -laitehankinnoista jäi käyttämättä yli puolet eli n. 250.000 euroa.

Muutoin investointeja toteutettiin mahdollisimman paljon käytettävissä olevien vajavien resurssien puitteissa.

Kirjaston kuntotutkimukseen ja suunnitteluun oli varattu 50.000 €. Kuntotutkimukset siirtyivät kiireitten johdosta toteutettavaksi vuoden 2021 alkupuolelle. Kirjaston kuntotutkimus oli tarjouspyynnissä tammikuussa 2021. Kirjasto on ollut eri muodoissa esillä aikaisemminkin. Vuonna 2019 määräraha oli talousarviossa varattu nimikkeellä "Kylätalo, koulukeskuksen työpaja + kirjasto", tämä tarkoitti sitä, että kylätalon yhteyteen oli tarkoitus rakentaa uusi kirjasto. Kylätalosta on uuden koulurakennuksen myötä luovuttu, näin ollen on palattu takaisin vanhan rakennuksen kunnostamiseen.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on kokouksessaan 29.9.2021 (§ 130) päättänyt, ettei sillä ole lausuttavaa tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelle 2020.

Kideve Elikeinopalvelujen johtokunta on kokouksen 17.6.2021 päätöksessään (§ 8) todennut, ettei arviointikertomuksessa ole Kideven toiminnan osalta erityisiä toimenpiteitä vaativia havainnoita.

Muut arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja vastineet niihin:

Strategiset tavoitteet:

Strategia viedään valtuustolle päivitettäväksi valtuustokauden vaihduttua. Toimintakertomuksessa tullaan huomioimaan entistä paremmin strategisten painopisteiden toteutuminen.

Talousarviopoikkeamat:

Jatkossa toimialojen tulee kiinnittää erityistä huomiota tähän sekä käyttötalousosan että investointiosan osalta. Mahdolliset lisämäärärahaesitykset tulee tehdä valtuustolle aina kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Päätös:

§:n 440 kohdalla päätettiin käsitellä esityslistan asian 2 (§ 441) "Pöytäkirjan tarkastaminen" jälkeen erillisellä esityslistalla oleva asia "Kunnantalon pihaurakan urakkasopimuksen purkaminen" ja sen jälkeen asiat numero 6 (§ 445) "Tilintarkastajan loppuraportti vuodelta 2020" ja 7 (§ 446) "Vuoden 2020 arviointikertomus" esityslistasta poikkeavassa järjestyksessä.

Esteellisyyksiä käsitelty §:n 445 kohdalla seuraavasti:

"Kunnanhallituksen jäsen Esa Ylläsjärvi ilmoitti olevansa esteellinen tämän asian sekä §:n 446 osalta ja poistui kokouksesta klo 12.18. Hänen tilalleen kokoukseen saapui varajäsen Tuula Mertaniemi.

Jäsen Pirkko Jauhojärvi ilmoitti olevansa esteellinen tämän asian ja §:n 446 osalta ja poistui kokouksesta klo 12.18. Hänen tilalleen ei saapunut kokoukseen varajäsentä."

Jäsen Paula Nevalainen palasi kokoukseen ennen tämän asian käsittelyn aloittamista klo 12.28.

Kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.
